

ВІД РЕДАКЦІЇ

VERBA ET NUMERI

(кількісні підходи до аналізу мови й тексту)

Ідея появи цієї збірки виникла в середовищі українських інтелектуалів, причетних до ініціативи *Physics meets humanities – Фізика й гуманітарні науки*¹. Її мета, як і численних подібних ініціатив, що спонтанно чи плановано виникають у наші дні і стають підставою для великих проєктів міждисциплінарної (і міжнародної) співпраці, – продемонструвати можливість застосування концепцій і методів природничих наук у соціальній і гуманітарній сферах. Із пропонованих статей читачі дізнаються про нові підходи до аналізу мови й тексту, про спроби теоретичного опису еволюції мови, про складність графічної форми знаків у нещодавно створених системах письма та про зв'язок між історичним контекстом та кількісними характеристиками класичних літературних творів.

Особливістю більшості з представлених у цій збірці робіт є те, що в аналізі мови (як соціального феномену) чи тексту (як твору людського духу, а отже, феномену гуманітарного) застосовується не лише математика чи математична статистика, але й методи і концептуальний апарат фізики, яка є архетипом природничої науки. Можливість такого синтезу не випадкова – у всіх згаданих ситуаціях ідеться про системи, що складаються з багатьох взаємодійних частин (агентів), і про виникнення в цих системах нових якостей, які не є очевидними з поведінки окремих складових. *Ціле – це більше ніж сума його частин* – ці слова Арістотеля відображають саму суть науки про складні системи – ділянки знань, яка в наші дні набуває рис цілком сформованої галузі зі своїми методами, понятійним апаратом, об'єктом досліджень. І саме статистична фізика відіграє в ній центральну роль. Тож іще однією метою цієї збірки є продемонструвати перспективи розгляду мови й тексту із застосуванням методів науки про складні системи.

¹ Див., наприклад, <http://www.icmp.lviv.ua/PhysicsHumanities2> і наведені там посилання.

Висловлюємо щиру подяку Гелінаді Грінченко та Ярославові Грицаку за пропозицію надати сторінки «України модерної» для публікації цих статей, рецензентам (гуманітаріям і природничникам) за їхню фахову оцінку й низку корисних порад і – last but not least – авторам і авторкам – філологам, лінгвістам, економістам, математикам, фізикам за співпрацю у виконанні досліджень і за розповіді про них. Сподіваємося, результат вартий докладених зусиль і запропонована збірка сприятиме пошуку спільних міждисциплінарних підходів.

Юрій Головач, Андрій Ровенчак
Львів, 11 липня 2018 р.